

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی استان اردبیل
دانشکده پزشکی

پایان نامه

جهت دریافت درجه دکترای پزشکی

موضوع:

میزان باروری کیست های هیداتیک در گوسفندان ذبح شده در کشتارگاه صنعتی شهر اردبیل

استاد راهنما:

دکتر احمد دریانی

استاد مشاور:

غلامحسین اتحاد

تهیه و تنظیم :

سولماز نصیرزاده

تاریخ انجام پایان نامه :

بهار ۱۳۸۴

شماره پایان نامه : ۰۲۲۴

تقدیم به :

پدر فداکارم

که در تمام لحظات زندگی ام یاور و تکیه گاهم بود.

تقدیم به :

مادر مهربانم

که عشق و محبت را به من آموخت .

تقدیم به :

همسر عزیزم

به پاس زحمات فراوان و بی دریغش

تقدیم به:

استاد بزرگوارم

جناب آقای دکتر احمد دریانی

که در تمام مراحل تدوین پایان نامه راهنمایم بود .

تقدیم به:

استاد ارجمند جناب آقای غلامحسین اتحاد

باتشکر از:

رحمات پیدریخ و خالصانه

آقای روح الله عرب

و

آقای دکتر علایی

فهرست مطالب و جداول

عنوان	صفحه
چکیده :	۱.....
مقدمه و اهمیت موضوع :	۲.....
فصل اول : کلیات	
انگیزه و اهداف بررسی	۴.....
هدف اصلی	۴.....
اهداف اختصاصی	۴.....
اهداف کاربردی	۴.....
سوالات پژوهشی	۵.....
شناسایی انگل	۵.....
تاریخچه	۵.....
طبقه بندی انگل	۶.....
خصوصیات مرفولوژیکی اکینوкокوس	۶.....
استرینهای مختلف اکینوкокوس	۷.....
سیر تکاملی اکینوкокوس گرانولوزوس	۸.....
سیر تکاملی طبیعی	۸.....
ساختمان کیست هیداتیک	۱۰.....
انواع کیست	۱۳.....
بیماری زایی اکینوкокوس گرانولوزوس	۱۴.....
تشخیص انگل	۱۸.....
درمان	۲۱.....

پیشگیری و کنترل کیست هیداتیک ۲۱

فصل دوم : بررسی متون و مقالات

الف مطالعات انجام شده در جهان ۲۷

ب- مطالعات انجام شده در ایران ۳۳

فصل سوم : مواد و روشها

الف - الگوی آماری نمونه گیری و روش تحقیق ۳۶

نوع مطالعه ۳۶

جامعه مورد مطالعه ۳۶

تعیین حجم نمونه ۳۶

روش نمونه گیری ۳۶

روش جمع آوری داده ها ۳۶

روش تجزیه تحلیل داده ها ۳۶

ب- روش آزمایش و نمونه ها ۳۷

فصل چهارم : نتایج

جدول ۱- وضعیت آلودگی به کیست هیداتیک در گوسفندان ذبح شده در کشتارگاه صنعتی

شهر اردبیل (بهار ۱۳۸۴) ۳۸

جدول ۲- وضعیت آلودگی به کیست هیداتیک در گوسفندان ذبح شده در کشتارگاه صنعتی

شهر اردبیل بر حسب جنس دام (بهار ۱۳۸۴) ۳۹

جدول ۳- توزیع آلودگی به کیست هیداتیک در گوسفندان آلوده ذبح شده در کشتارگاه صنعتی

شهر اردبیل بر حسب عضو آلوده (بهار ۱۳۸۴) ۴۰

جدول ۴- توزیع نوع کیستهای هیداتیک گوسفندان ذبح شده در کشتارگاه صنعتی شهر

اردبیل (بهار ۱۳۸۴) ۴۱

جدول ۵- وضعیت باروری کیستهای هیداتیک گاوهای ذبح شده در کشتارگاه صنعتی شهر اردبیل (بهار ۱۳۸۴).....	۴۲
جدول ۶- وضعیت باروری کیستهای هیداتیک گوسفندان ذبح شده در کشتارگاه صنعتی شهر اردبیل بر حسب عضو آلوده (بهار ۱۳۸۴).....	۴۳
جدول ۷- وضعیت آهکی بودن کیستهای هیداتیک گوسفندان ذبح شده در کشتارگاه صنعتی شهر اردبیل (بهار ۱۳۸۴).....	۴۴
جدول ۸- میزان زنده بودن پروتواسکولکسهای کیست هیداتیک گوسفندان ذبح شده در کشتارگاه صنعتی شهر اردبیل در بهار ۱۳۸۴.....	۴۵

فصل پنجم : بحث و نتیجه گیری

بحث و نتیجه گیری	۴۶
پیشنهادهات	۵۱
خلاصه انگلیسی	۵۲
فهرست منابع	۵۳

چکیده :

مقدمه و هدف: هیداتیدوز یکی از بیماریهای انگلی مشترک بین انسان و حیوان محسوب شده و وجود میزبانهای واسط فراوان باعث انتشار این بیماری خطرناک در یک منطقه می شود . با توجه به اینکه در اپیدمیولوژی بیماری هیداتیک دامی ، میزان باروری حائز اهمیت است ، هدف از این مطالعه ، تعیین میزان باروری کیستهای دامی در این منطقه و اثبات اهمیت بالقوه این کیستها در انتشار آلودگی و ادامه چرخه انگل می باشد.

مواد و روشها : این مطالعه بصورت توصیفی - مقطعی بر روی تعداد ۳۳۵ رأس گوسفند به روش نمونه گیری تصادفی ساده از بین گوسفندان ذبح شده در کشتارگاه صنعتی اردبیل از نظر وجود کیست هیداتیک و میزان باروری در سال ۱۳۸۴ انجام شد. داده ها با استفاده از نرم افزار آماری SPSS و آزمون آماری X^2 برای تعیین هرگونه اختلاف بین میزان باروری کیستهای هیداتیک کبد و ریه گوسفند انجام شد.

نتایج: ۱۷۶ رأس گوسفند (۵۲/۶٪) از ۳۳۵ مورد، آلوده به کیست هیداتیک بودند. ۶/۷ درصد از گوسفندان نر و ۶۲/۳ درصد از گوسفندان ماده مبتلا به کیست هیداتیک بودند. ۳۵/۳ درصد آلودگی در کبد و ۳۶/۷ درصد آلودگی در ریه بوده است. ۹۶/۶ درصد از کیستهای هیداتیک به صورت تک حفره ای بودند. ۵۹/۱ درصد از کیستها بارور و ۴۰/۹ درصد نیز غیربارور بودند. ۵/۷ درصد از کیستها کلسیفیه و ۹۴/۳ درصد از کیستها غیرکلسیفیه بودند. در مجموع ۶۱/۲۶ درصد از پروتواسکولکسهای گوسفندان بارور ، زنده بودند.

بحث و نتیجه گیری : با توجه به اینکه میزان شیوع کیست هیداتیک گوسفندی و از طرف دیگر درصد زنده بودن پروتواسکولکسهای کیستهای هیداتیک بالا می باشد به نظر می رسد که گوسفندان منطقه در انتشار آلودگی و برقراری چرخه زندگی انگل نقش مهمی داشته باشند. بنابراین تلاشهای لازم در کنترل آلودگی در گوسفندان منطقه ضروری به نظر می رسد.

کلمات کلیدی : گوسفند - کیست هیداتیک - میزان باروری - میزان زنده بودن - اردبیل .

مقدمه و اهمیت موضوع:

کیست هیداتیک، مرحله لاروی کرم اکی نوکوکوس گرانولوزوس، یکی از بیماریهای انگلی مشترک بین انسان و حیوانات است. آلودگی به کیست هیداتیک با توجه به گستردگی آن در نقاط مختلف جهان اهمیت فراوانی پیدا کرده است به طوری که یکی از برنامه های فعال سازمان بهداشت جهانی در قسمت بیماریهای مشترک بین انسان و دام، مبارزه با هیداتیدوز است (۱ و ۲ و ۳).

از جمله دلایل انتشار جهانی این بیماریهای خطرناک، وجود میزبان های واسط فراوان از یک طرف و سازش انگل با اعضای مختلف این میزبان ها از طرف دیگر می باشد (۴ و ۵).

اهمیت بیماری در انسان به خاطر ابتلای اعضای حساس و حیاتی بدن و خسارات ناشی از جراحی کیست و در دامها به واسطه تحمیل اقتصادی ناشی از معدوم کردن احشاء است (۶).

مطالعات انجام شده در ایران آلودگی را در سگ بین ۲ الی ۵۰ درصد ، در گاو بین ۲ الی ۲۶ درصد ، در گوسفند ۱/۲ الی ۲۷/۵ درصد ، در بز ۴/۵ الی ۱۶/۵ درصد ، در گاو میش ۵۷ درصد و در شتر ۱۰ الی ۱۰۰ درصد نشان می دهد (۵).

با توجه به اینکه میزان شیوع کیست هیداتیک در گاوها و گوسفندان ذبح شده در کشتارگاه صنعتی شهر اردبیل در بهار ۱۳۸۳ به ترتیب، حدوداً ۴۰ درصد و ۷۰ درصد بوده است (۷) و از طرف دیگر در اپیدمیولوژی بیماری هیداتیدوز دامی، میزان باروری حائز اهمیت می باشد و باروری کیست های دامی در یک منطقه می تواند بیانگر اهمیت بالقوه این کیست ها در انتشار آلودگی و ادامه چرخه زندگی انگل باشد، لذا انجام مطالعه ای در زمینه میزان باروری کیستهای هیداتیک در گاوها و گوسفندان شهر اردبیل ضروری به نظر می رسد. لازم به ذکر

است که در بسیاری از کشورها از جمله ایران خصوصیات و میزان زنده بودن پروتواسکولکس
کیست های هیداتیک و میزان باروری کیستها در دامهای مختلف مورد مطالعه قرار گرفته است.

فصل اول

کیات

انگیزه و اهداف بررسی:

با توجه به اینکه در اپیدمیولوژی بیماری هیداتیک دامی، میزان باروری حائز اهمیت فراوان می باشد هدف از این مطالعه، تعیین باروری کیستهای دامی در یک منطقه و اثبات اهمیت بالقوه این کیستها در انتشار آلودگی و ادامه چرخه انگل می باشد. در بسیاری از کشورها خصوصیات و میزان باروری کیستها و میزان زنده بودن پروتواسکولکس کیستهای هیداتیک دامهای مختلف مورد مطالعه قرار گرفته است. در تحقیق حاضر این موضوع در گوسفندان ذبح شده در کشتارگاه صنعتی شهر اردبیل بررسی شده است.

هدف اصلی :

تعیین میزان باروری کیستهای هیداتیک در گوسفندان ذبح شده در کشتارگاه صنعتی شهر اردبیل.

اهداف اختصاصی:

(۱) تعیین میزان باروری (Fertility) کیستهای هیداتیک گوسفندی در کشتارگاه صنعتی

شهر اردبیل .

(۲) تعیین میزان زنده بودن (Viability) پروتواسکولکس کیست هیداتیک گوسفندی در

کشتارگاه صنعتی شهر اردبیل .

اهداف کاربردی:

استفاده از اطلاعات حاصل از این پایان نامه در برنامه ریزی بهداشتی منطقه به

ویژه در کنترل و پیشگیری از بیماری هیداتیدوز.